

відповідність вимогам Європейської соціальної хартії [7]), який має консервативний характер і визначить загальні підходи до регулювання систему соціального захисту та соціального забезпечення, а також вичерпний перелік критеріїв і підстав, які б надавали людям право на соціальне забезпечення з боку держави та визначали обсяг і характер державних соціальних гарантій.

5. Надати органам місцевого самоврядування повноваження щодо планування та витрачання бюджетних коштів на соціальний захист і соціальне забезпечення, призначення пільг, призначення та здійснення соціальних виплат, організації надання соціальних послуг.

1. Leheza Y., Nalyvaiko L., Sachko O., Shcherbyna V., Chepik-Trehubenko O. Principles of law: Methodological approaches to understanding in the context of modern globalization transformations. *Ius Humani. Law Journal.* 2022. 11(2). P. 55-79. <https://doi.org/https://doi.org/10.31207/ih.v11i2.312>

2. Nalyvaiko L. R., Hrytsai I. O. Gender budgeting as a means of ensuring the gender equality principle / Publishing House "Baltija Publishing", 2021. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-571-83-1-14>

3. Смирнова, І. І., Лихошва, О. Ю., Рак, Н. В., & Горієва, Л. А. (2020). Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і проблеми в Україні. *Економічний вестник Донбасса*, (3 (61)), 205-212.

4. Про Державний бюджет України на 2022 рік : Закон України від 02.12.2021 р. № 1928-IX : станом на 19 листоп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text>(дата звернення: 09.02.2023).

5. Гнидюк, І. В., and О. В. Гайдей. «Бюджетне фінансування соціального забезпечення в Україні.» *Науковий вісник ПУЕТ. Серія «Економічні науки»* 4 (89) (2019).

6. СТАЩУК, Олена Володимирівна, et al. Стан соціального захисту та соціального забезпечення населення України в умовах війни. 2022.

7. Європейська соціальна хартія (переглянута): Хартія Ради Європи від 03.05.1996 р. : станом на 7 верес. 2016 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text(дата звернення: 09.02.2023).

Вікторія Сенько

викладач

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗАХИСТУ СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Проблема захисту прав та законних інтересів дітей є особливо актуальною через настання в результаті вчинення сексуальних злочинів щодо неповнолітніх особливо несприятливих наслідків, пов'язаних із передчасним залученням дітей у сексуальні стосунки, спотворенням уявлень про стате

життя та норми взаємин між людьми, формуванням агресивної, а іноді й девіантної поведінки.

У зв'язку з цим питання охорони прав та законних інтересів дітей актуальні у кожному суспільстві та знаходять своє відображення як у національному праві держави, так і у міжнародних актах.

Загальні питання та принципи охорони прав неповнолітніх торкаються багатьох документів декларативного характеру та міжнародних актів, серед яких Загальна декларація прав людини [1], Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права [2], Міжнародний пакт про громадянські та політичні права [3], Всесвітня декларація про забезпечення виживання, захисту та розвитку дітей [4]; Європейська конвенція про здійснення прав дітей [5].

При цьому основними міжнародними документами у сфері захисту статевої недоторканності дітей, ратифікованими Україною є: – Декларація про права дитини [6]; – Декларація основних засад правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою [7]; – Конвенція Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) про права дитини [8]; – Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства [9].

Декларація про права дитини містить перелік особливо важливих правил, що мають принциповий характер, серед яких: рівність прав усіх дітей, відсутність диференціації та дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, статі, релігії, переконань, національного та соціального походження, майнового стану та інших обставин, що стосуються самої дитини або її сім'ї.

У рамках розглядуваного питання Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою цікава тим, що вона містить визначення поняття «жертва» і вказує, що країни-учасниці мають забезпечити відповідність судових та адміністративних процедур потребам жертв за допомогою: – надання необхідної інформації про порядок та хід розгляду їх справи; – забезпечення їм можливості висловити свої думки, побажання та розглянути їх; – надання необхідної допомоги; – вжиття заходів, необхідних для забезпечення безпеки та комфорту жертв та їх сімей; – запобігання тяганини під час розгляду справ та виконання судових рішень.

Цей міжнародно-правовий акт передбачає відшкодування збитків у рамках питання соціально-правового захисту жертв злочинів. Це відображає правову думку законодавців різних держав, а також відповідає заданому вектору захисту законних прав та інтересів громадян, що знайшло своє відображення також в Указі Президента України «Про Концепцію забезпечення захисту законних прав та інтересів осіб, які потерпіли від злочинів» ст. 52 Конституції України, згідно з яким права потерпілих від злочину охороняються законом, держава забезпечує їм компенсацію збитків, завданих злочином [10].

У 1978 році Уряд Польщі подав законопроект Конвенції про права дитини до комісії ООН з прав людини з метою його прийняття протягом 1979

року, однак цей документ не був прийнятий у встановлений термін через нарікання з приводу форми. Було зібрано робочу групу для розгляду питання конвенції про права дитини, що стало початком складної десятирічної роботи, що супроводжується суперечками та пропозиціями щодо загальної концепції та природи прав неповнолітніх. Результат цих праць з'явився 1989 року у вигляді Конвенції ООН «Про права дитини». Для України дана конвенція має обов'язковий характер. Ряд її положень (ст. 16, 19, 34) безпосередньо належать до питань, що розглядаються.

Згідно зі статтею 16 учасники конвенції визнають неприпустимість довільного чи незаконного втручання у реалізацію неповнолітнім таких найважливіших елементів правового статусу особистості як права на особисте чи сімейне життя, недоторканність житла, таємницю кореспонденції.

У статті 19 держави-учасниці зобов'язуються вживати комплексу необхідних заходів для убезпечення дітей від насильства, образи чи зловживання, у тому числі сексуального.

Положення статті 34 Конвенції повністю присвячені проблемі сексуальних зловживань щодо дитини. Ця норма встановлює, що країни-учасниці конвенції повинні захищати дитину від сексуального розбещення та будь-якої сексуальної експлуатації та вживати з цією метою відповідних заходів.

Факультативний протокол до цієї конвенції, ратифікований Україною у 2004 році [11], становить особливий інтерес, оскільки наголошує на крайньому занепокоєнні світової спільноти масштабом міжнародної торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії.

З метою запобігання подібним явищам у документі вказується, що державам, які підписали цей протокол, необхідно передбачити у своєму національному законодавстві кримінальну відповідальність за вчинення таких дій як:

- пропозиція, передача або отримання будь-якими засобами дитини з метою сексуальної експлуатації;
- пропозиція, отримання, передача чи надання дитини з метою дитячої проституції;
- виробництво, розподіл, розповсюдження, імпорт, експорт, пропозиція, продаж або зберігання у вищезгаданих цілях дитячої порнографії.

Європейська конвенція про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального зловживання (названа також Лансаротською конвенцією) ратифікована Україною у 2012 році та встановлює для держав-учасниць обов'язок криміналізації діяльності сексуального характеру з дитиною, яка не досягла встановленого національним законом віку, у тому числі скоєної із застосуванням примусу, сили або загрози, зловживання визнаною довірою, владою або впливом на дитину, у тому числі всередині сім'ї або особливо

вразливим становищем дитини, зокрема через її обмежені розумові та фізичні можливості або у разі її залежного становища (ст. 18 конвенції).

Ця конвенція зобов'язує держави, що приєдналися, криміналізувати будь-яке домагання щодо неповнолітніх з сексуальними цілями, у тому числі передбачити кримінальну відповідальність за передачу за допомогою інформаційно-телекомунікаційних технологій навмисної пропозиції про зустріч з метою скоєння проти дитини будь-якого зі статевих ненасильницьких злочинів, якщо за такою пропозицією дії, спрямовані на проведення такої зустрічі.

До речі, чинне кримінальне законодавство України містить статтю 156-1, яка забороняє домагання дитини в сексуальних цілях [12].

Таким чином, аналіз міжнародно-правових актів, спрямованих на охорону статевої недоторканності неповнолітніх, показав визнану світовою спільнотою небезпеку залучення дітей до сексуальної діяльності.

Ефективна охорона статевої недоторканності неповнолітніх немислима без координації сил різних держав та побудови діалогу правових систем, що, своєю чергою, передбачає необхідність їхньої взаємодії та, зрештою, призводить до зближення.

---

1. Загальна декларація прав людини (укр): Декларація Орг. Об'єдн. Націй від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 23.01.2023).

2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права: Пакт Орг. Об'єдн. Націй від 16.12.1966 р.: станом на 19 жовт. 1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text (дата звернення: 23.01.2023).

3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Пакт Орг. Об'єдн. Націй від 16.12.1966 р.: станом на 19 жовт. 1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 23.01.2023).

4. Всесвітня декларація про забезпечення виживання, захисту та розвитку дітей: Декларація Орг. Об'єдн. Націй від 30.09.1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_075#Text (дата звернення: 23.01.2023).

5. Європейська конвенція про здійснення прав дітей: Конвенція Ради Європи від 25.01.1996 р.: станом на 3 серп. 2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_135#Text (дата звернення: 23.01.2023).

6. Декларація прав дитини: Декларація Орг. Об'єдн. Націй від 20.11.1959 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384#Text (дата звернення: 23.01.2023).

7. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою: Резолюція Орг. Об'єдн. Націй від 29.11.1985 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_114#Text (дата звернення: 23.01.2023).

8. Конвенція про права дитини: Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 20.11.1989 р.: станом на 20 листоп. 2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 23.01.2023).

9. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства: Конвенція Ради Європи від 25.10.2007 р.: станом на 20 черв. 2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text (дата звернення: 23.01.2023).

10. Про Концепцію забезпечення захисту законних прав та інтересів осіб, які

потерпіли від злочинів: Указ Президента України від 28.12.2004 р. № 1560/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560/2004#Text> (дата звернення: 23.01.2023).

11. Про ратифікацію Факультативного протоколу до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії: Закон України від 03.04.2003 р. № 716-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/716-15#Text> (дата звернення: 23.01.2023).

12. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III: станом на 29 груд. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 23.01.2023).

Любов Тимошенко

викладач

*(Національна академія Державної
прикордонної служби України*

ім. Богдана Хмельницького,

м. Хмельницький)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ – ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

Надзвичайно важливою проблемою, яка вимагає всебічного вивчення, наукового обґрунтування і законодавчого забезпечення, є проблема становлення, реєстрації, видів та форм волонтерської діяльності та волонтерської допомоги в умовах війни в Україні, цим зумовлена актуальність нашого дослідження.

На сучасному етапі реформування України в умовах трансформації економіки України актуальними є питання забезпечення українських військових та ні для кого не є секретом, що величезну роль у цьому процесі відіграють саме волонтери.

Останнє десятиліття, сколихнуло нашу країну, спочатку АТО, ООС, а сьогодні повномасштабне вторгнення та агресія, щоденна робота, безліч зусиль та допомога військовим, біженцям, переселенцям призвело до активного використання в нашому лексиконі поняття «волонтер». Волонтери займаються постачанням для армії, ризикують життям, потрапляють в полон і навіть гинуть. Волонтерський рух – це союз людей, які, не звертають увагу на всі труднощі і небезпеку, везуть на фронт все найнеобхідніше. Не маючи від держави і натяку на допомогу, волонтери забезпечують українських військовослужбовців усім, починаючи від теплих речей і закінчуючи елементами захисту (бронежилети, каски, тощо)

Волонтерська діяльність – визначена Законом як добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання